

Vergaderjaar 2003–2004

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen

Nr. 560

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juni 2004

Graag informeren wij u hierbij, in reactie op het verzoek van het kamerlid Van Winsen (CDA) tijdens het algemeen overleg met de vaste commissies voor Defensie en voor Europese Zaken op 13 november 2003 (kamerstuk 21 501-02/26 348/28 676, nr. 510), over de visie van de regering op de parlementaire dimensie van het Europees Veiligheids- en Defensiebeleid (EVDB).

De verdere totstandkoming en operationalisering van het Europees Veiligheids- en Defensiebeleid is één van de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van Europese integratie van de laatste jaren. In een eerdere brief aan de Kamer over de visie van de Nederlandse regering ten aanzien van het EVDB, met inbegrip van de meer langetermijnaspecten, hebben wij reeds de Nederlandse agenda voor de komende jaren uiteengezet. Deze agenda is gericht op de totstandkoming van een effectief EVDB als belangrijk instrument voor het bereiken van de doelstellingen uit de EU-veiligheidsstrategie (21 501-02, nr. 525, vergaderjaar 2003–2004).

EVDB en het Nationale Parlement

Gezien het intergouvernementele karakter van het EVDB vindt parlementaire controle van het EVDB plaats in de nationale parlementen. De regering wijst er in dit verband op dat het Nederlandse parlement bij een mogelijke uitzending van Nederlandse militaire eenheden in het kader van internationale crisisbeheersingsoperaties, ook in EVDB-kader, volgens de bepalingen van het Toetsingskader betrokken blijft. Daarnaast is en blijft het Nederlandse parlement uiteraard betrokken bij de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Raden voor Algemene Zaken en Externe Betrekkingen (RAZEB), waar zeer regelmatig ook EVDB-onderwerpen op de agenda staan. Het parlement wordt immers vooraf geïnformeerd over de door Nederland in RAZEB-kader in te nemen standpunten en heeft daarbij de mogelijkheid om de regering vooraf inzicht te geven in zijn overwegingen en kan voorts het optreden van de regering achteraf controleren.

Het Europees Parlement wordt periodiek geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van het GBVB, inclusief het EVDB.

Vergroting parlementaire betrokkenheid

De regering acht vergroting van betrokkenheid van zowel de nationale parlementen, als van het Europees Parlement, bij het EVDB van belang. Voor een operationeel EVDB is immers, naast slagvaardigheid, ook democratische legitimiteit van groot belang. Nederland heeft om die reden dit onderwerp herhaaldelijk onder de aandacht van de EU-partners gebracht en ten aanzien van dit onderwerp een voortrekkerspositie ingenomen (zie bijlage voor relevante kamerbrieven). Bij vergroting van parlementaire betrokkenheid bij het EVDB ziet de regering overigens geen rol weggelegd voor de WEU-Assemblee, die zichzelf als «interim-Europees Veiligheids- en Defensie Assemblee» beschouwt. Gezien het overhevelen van WEU-activiteiten naar de EU is het in de visie van de regering niet logisch om nieuwe taken voor de WEU-Assemblee te zoeken op het terrein van het EVDB. Bovendien heeft de WEU-Assemblee institutioneel gezien geen competentie op het gebied van het EVDB.

De Europese Conventie en IGC

In de notitie «Europa in de steigers» van 26 september 2002, over de Nederlandse inbreng in de Conventie over de toekomst van Europa, werd uitgebreid ingegaan op de rol van de nationale parlementen in het Europese integratieproces, één van de vier onderwerpen die de Europese raad van Nice nadrukkelijk op de agenda van de Conventie plaatste (28 604, nr. 3, vergaderjaar 2002–2003). In deze notitie werd onderstreept dat de regering zich inzet voor nauwere betrokkenheid van de nationale parlementen bij de Europese besluitvorming. Hiertoe werd onder meer de mogelijkheid geopperd de onderlinge samenwerking van nationale en Europese parlementariërs te verstevigen in het kader van de Conferentie van de Commissies voor de Communautaire en Europese Aangelegenheden van de Parlementen van de Europese Unie (COSAC).

De Nederlandse regering heeft in de Europese Conventie aandacht gevraagd voor de parlementaire dimensie van het EVDB. Ook de leden uit het Nederlandse parlement hebben een waardevolle bijdrage geleverd aan het werk van de Conventie, waaronder de Werkgroep Defensie. Hoewel de steun die naar voren kwam voor de daar ingebrachte Nederlandse opvattingen beperkt was, werd in het zogeheten rapport-Barnier, dat deze werkgroep op 6 december 2002 heeft uitgebracht¹, wel gerefereerd aan de mogelijkheid van versterking van samenwerking van nationale en Europese parlementariërs in COSAC-kader. Hoewel deze mogelijkheid niet in de tekst van de ontwerpgrondwet is opgenomen wordt hieraan, mede dankzij de inspanningen van de Nederlandse regering, wel gerefereerd in het, aan de ontwerpgrondwet toegevoegde, protocol inzake «de rol van de Nationale parlementen in de Europese Unie»². Dit protocol maakt een integrerend deel uit van de ontwerpgrondwet.

De regering stemde in met de aanbeveling van de Conventie dat samenwerking tussen betrokken parlementen over het EVDB het beste kan worden vormgegeven in het kader van de COSAC, zoals hierboven beschreven. Het is overigens, en dat wil de regering onderstrepen, de verantwoordelijkheid van de nationale parlementen van de lidstaten en van het Europees Parlement om verder vorm en inhoud te geven aan parlementaire betrokkenheid bij het EVDB in COSAC-kader.

¹ «Er zouden regelmatige bijeenkomsten van de bevoegde commissies van de nationale parlementen moeten worden belegd om te zorgen voor een betere informatie-uitwisseling en een doeltreffender politieke controle. Sommige leden van de werkgroep willen dat de leden van het Europees Parlement bij die bijeenkomsten worden betrokken».

² «Het Europees Parlement en de nationale parlementen onderzoeken samen hoe binnen de Europese Unie de samenwerking tussen de verschillende parlementen op efficiënte en regelmatige wijze georganiseerd en gestimuleerd kan worden.

De COSAC kan iedere door haar passend geachte bijdrage ter attentie van het Europees Parlement, de Raad van Ministers en de Europese Commissie leveren. Deze Conferentie bevordert voorts de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de parlementen van de lidstaten en het Europees Parlement, alsook tussen hun respectieve gespecialiseerde commissies.

De conferentie kan ook interparlementaire conferenties over specifieke onderwerpen organiseren, met name om vraagstukken op het gebied van het GBVB en het EVDB te bespreken. De bijdragen van de Conferentie binden de nationale parlementen niet en laten hun standpunten onverlet».

Conclusie

Vanwege het intergouvernementele karakter van het EVDB blijft de uitoefening van de parlementaire controle op het EVDB een verantwoordelijkheid van de nationale parlementen. De regering tekent daarbij aan dat het Nederlandse parlement bij een mogelijke uitzending van Nederlandse militaire eenheden in het kader van internationale crisisbeheersingsoperaties, ook in EVDB kader, conform de afspraken in het Toetsingskader betrokken wordt.

De regering acht de betrokkenheid van nationale parlementen, als ook van het Europees Parlement, van belang met het oog op de vergroting van het draagvlak voor en de democratische legitimiteit van het EVDB. De ontwerpgrondwet voor de Europese Unie biedt parlementariërs via het COSAC-kader de mogelijkheid om op Europees niveau te komen tot een grotere parlementaire betrokkenheid bij het EVDB. Het is echter aan de nationale parlementen van de lidstaten om, in samenwerking met het Europees Parlement, deze mogelijkheden volledig te benutten.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
B. R. Bot

De Minister van Defensie,
H. G. J. Kamp

Overzicht kamerbrieven

Notitie inzake het EVDB van 29 oktober 1999, waarin de Nederlandse uitgangspunten t.a.v. parlementaire betrokkenheid zijn opgenomen (24 128 nr. 4, vergaderjaar 1999–2000).

Brief aan de Voorzitter van de Eerste Kamer over de relatie tussen OVSE, EU en Raad van Europa van 20 maart 2001, waarbij tevens is ingegaan op de parlementaire aspecten (244, vergaderjaar 2000–2001).

Notitie «De toekomst van de Europese Unie» van 8 juni 2001 (27 407, nr. 9, vergaderjaar 2000–2001).

Verslag van het seminar inzake de parlementaire dimensie van het EVDB gehouden op 14 mei 2001 (buza 000308).

Notitie «Europa in de steigers» van 26 september 2002, over de Nederlandse inbreng in de Conventie over de toekomst van Europa (28 604, nr. 3, vergaderjaar 2002–2003).